

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 26.11.2008
KOM(2008) 800 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉ RADĚ

Plán evropské hospodářské obnovy

Nyní je čas jednat

Opravdovou zkoušku pro evropské vlády a instituce představuje situace, kdy jsou postaveny před nejobtížnější problémy. V této situaci musí prokázat představivost, odhodlání a flexibilitu. Musí také prokázat, že jednají v souladu s potřebami rodin a společenství v celé Evropské unii a usilují o nalezení odpovídajícího řešení náhlého zhoršení vyhlídek pro růst a zaměstnanost v Evropě.

Evropa bude hodnocena především podle výsledků. Od okamžiku, kdy se tato Komise ujala úřadu, kladla velký důraz na schopnost Evropské unie přinášet výsledky občanům. Zaměřovala se na opatření v oblastech, která budou mít dopad na Evropany v celé EU. Prosazovala partnerský přístup k práci s hlavními aktéry na všech úrovních. Jasně ukázala, že práce není dokončena, pokud její výsledky nemají reálný dopad.

Současná ekonomická krize představuje další příležitost, aby Evropa prokázala, že slouží nejlépe svým občanům, když přijímá konkrétní opatření. Evropa může přispět ke změně.

V obtížném období se často cítíme bezmocní. Evropa však bezmocná není. Vládní úrovně, nástroje EU a odpovídající koordinace přispívají k zastavení směřování k hlubší recesi. Evropa, která bude připravena přijmout rychlé, odvážná, ambiciózní a dobře cílená opatření, bude schopna tento pokles zastavit a zvrátit. Všichni jsme na jedné lodi.

Zvláštním příspěvkem Evropské unie je schopnost pomoci partnerům ve spolupráci. Propojení opatření členských států a opatření Společenství představuje silný nástroj, který může přispět ke změně. Umožní využít silných stránek všech částí Evropy co nejúčinněji a formovat globální odpověď na globální krizi.

Minulý měsíc se Komise chopila iniciativy a stanovila, jak by prostřednictvím rozhodného a koordinovaného postupu mohla reagovat na hospodářskou krizi. Jsem potěšen, když vidím, že národní vlády se při řešení vlastní situace inspirovaly společnými zásadami dohodnutými pro evropský postup. Komise posílila tuto platformu pro společný postup a představuje plán, jehož cílem je zadržení tohoto poklesu, stimulace poptávky a důvěry, ochrana stovek tisíc pracovních míst a udržení malých a středních podniků v činnosti, dokud nedojde k obnovení růstu.

Plán evropské hospodářské obnovy má dva hlavní pilíře a jednu hlavní zásadu:

- *Prvním pilířem je injekce do hospodářství vedoucí ke stimulaci kupní síly, podpora poptávky a stimulace důvěry. Komise navrhuje, aby se členské státy a EU dohodly na okamžitém rozpočtovém stimulu ve výši 200 miliard EUR (1,5 % HDP), který by evropskému hospodářství poskytl impuls k podpoře poptávky, což je v souladu s Paktem o stabilitě a růstu.*
- *Druhý pilíř je založen na potřebě přímého krátkodobého opatření na posílení dlouhodobé konkurenceschopnosti Evropy. Plán obsahuje komplexní program k přímému opatření v podobě „chytrých“ investic. Chytré investice znamenají investování do dovedností, jež odpovídají dnešním potřebám: investování do energetické účinnosti k vytváření pracovních míst a úsporám energie; investování do čistých technologií s cílem podpořit odvětví jako např. stavebnictví a automobilový průmysl ve využívání v budoucnosti nízkouhlíkové technologie a investování do infrastruktury a vzájemného propojení, s cílem podpořit účinnost a inovace.*

Deset opatření akčního plánu pro hospodářskou obnovu, jež jsou uvedena v plánu, pomohou členským státům nalézt odpovídající sociální a hospodářskou rovnováhu nutnou k naplnění dnešní výzvy: podpořit vytváření pracovních míst, zpřístupnit malým a středním podnikům nové finanční prostředky, snížit administrativní zatížení a podpořit investice do modernizace infrastruktury. Výsledkem bude konkurenceschopná Evropa připravená na nízkouhlíkové hospodářství.

- *Hlavní zásadou tohoto plánu je solidarita a sociální spravedlnost. V těžkém období musí být naše akce namířena na pomoc těm, kteří ji potřebují. Čili činnosti zaměřené na ochranu pracovních míst prostřednictvím opatření v oblasti sociálního zabezpečení. Bezodkladné řešení dlouhodobých vyhlídek zaměstnanosti osob, jež o zaměstnání přišly, a to prostřednictvím Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci a urychlení Evropského sociálního fondu. Snižování energetických nákladů zranitelných skupin prostřednictvím cílené energetické účinnosti. Řešení potřeb osob, které ještě nemohou používat internet jako nástroj ke spojení s ostatními.*

Jsem přesvědčen, že v období krize se nám otevírají možnosti k urychlení změny a zavedení strukturálních reforem, abychom uspěli budoucnosti v globalizovaném hospodářství. To představuje pro Evropu velkou příležitost.

Komplexní a ambiciózní plán hospodářské obnovy je nyní připraven. Čím rychleji jej budeme realizovat, tím dříve se Evropanům dostane potřebné pomoci.

José Manuel Durão Barroso

V Bruselu dne 26. listopadu 2008

1. Úvod

Globální finanční krize EU tvrdě zasáhla. Omezení půjček, pokles cen nemovitostí a propad akciových trhů, to vše posiluje snižování důvěry spotřebitelů, spotřebu a investice. Domácnosti jsou nyní pod skutečným tlakem. Podnikatelům se snižuje počet zakázek. Odvětví závislá na spotřebitelských úvěrech, jako například soukromá výstavba a automobilový průmysl, zaznamenala zhroucení trhu.

Poslední hospodářské předpovědi naznačují neutěšený obrázek blížící se nulovému růstu a rizika poklesu hospodářství EU v roce 2009. Pokud nebudou přijata nápravná opatření, dosáhne nezaměstnanost v dalších dvou letech přibližně 2,7 milionů. V dalších týdnech následujících po této předpovědi se hospodářská situace dále zhoršila:

- podmínky na finančním trhu zůstávají křehké a tento stav bude pravděpodobně trvat déle, než se předpokládalo;
- důvěra domácností a firem již klesla více, než se očekávalo;
- zpomalení se rozšířilo i do rozvíjejících se ekonomik a má negativní dopad na evropský vývoz.

Eurozóna a několik členských států jsou již v recesi. Existuje riziko, že se situace ještě dále zhorší: že dojde k odkladu investic a spotřebitelských nákupů, což spustí cyklus klesající poptávky, povede k omezení obchodních plánů, snížení inovací a k poklesu pracovních míst. To by mohlo uvést EU do hluboké a dlouhé recese: pokračující hospodářský pokles v dalším roce a nezaměstnanost, jež by mohla postihnout několik milionů osob.

K zastavení této spirály je nutné přijmout rychlé a rozhodné opatření. Evropa musí využít veškeré nástroje, které má k dispozici. To znamená, že členské státy a Unie budou spolupracovat, uvnitř Evropy bude docházet ke koordinaci a k širší globální reakci. Při řešení finanční krize EU zajistila, že opatření na úrovni EU a vnitrostátní opatření byla prováděna ve vzájemné součinnosti. To vedlo úspěšně k nastolení stability v okamžiku bezprostředního nebezpečí. Členské státy EU by nyní opět měly využít silných stránek EU – účinné koordinace, důvěryhodných rámců, jež jsou součástí Paktu o stabilitě a růstu a Lisabonské strategie, a výnosy z rozsahu, což přináší euro a největší jednotný trh na světě. Součinnost vnitrostátních opatření a opatření na úrovni EU mohou pomoci všem členským státům odolat nejhorším globálním hospodářským otřesům a vyjít z krize silnější.

Zejména euro se ukázalo být pro hospodářství EU neocenitelnou výhodou a důležitým prvkem stability. Euro, za silné podpory nezávislé Evropské centrální banky, chrání proti destabilizujícím pohybům směnných kurzů, které by vážně zkomplikovaly vnitrostátní reakce na krizi.

Před měsícem se Komise chopila iniciativy a představila svůj plán na řešení finanční krize a obtíží širší ekonomiky s cílem učinit z Evropy hlavního aktéra v globální reakci na finanční krizi.¹ Na počátku listopadu hlavy států a vlád souhlasily s potřebou koordinované reakce a požádaly Komisi o návrhy, které by projednaly na svém prosincovém zasedání

¹ Sdělení ze dne 29. října - KOM(2008) 706.

Plán evropské hospodářské obnovy

Tento **Plán evropské hospodářské obnovy** je reakcí Komise na současnou hospodářskou situaci. Vzhledem k rozsahu krize, které nyní čelíme, EU potřebuje koordinovaný přístup, který bude dostatečně silný a ambiciózní, aby obnovil důvěru spotřebitelů a podnikatelů. Nutná je spolupráce mezi všemi existujícími politickými úrovněmi EU a na vnitrostátní úrovni. Většina politicko-ekonomický pák, zejména těch, které krátkodobě stimulují poptávku spotřebitelů, se nachází v rukou členských států. Výchozí situace členských států, pokud jde o možnosti zásahu v rozpočtové oblasti, je různá. O to více důležitější je účinná spolupráce.

Všechny členské státy budou muset přijmout opatření na řešení krize. Řádně koordinovaná vnitrostátní úsilí mohou být souběžně zaměřena na různé cíle. Mohou krátkodobě zmírnit recesi. Mohou však také podporovat strukturální reformy, které jsou potřebné k tomu, aby EU vzešla z krize silnější, aniž by byla dlouhodobě narušena rozpočtová udržitelnost. Z tohoto důvodu klade tento plán obnovy zvláštní důraz na inovace a uplatňování ekologického hlediska investic EU. Úroveň EU může pro taková „chytrá opatření“ plnit funkci katalyzátoru a kombinovat politiky EU a finanční prostředky, což členským státům pomůže udržet nebo zvýšit investice, které vedou k vytváření pracovních míst, podporují poptávku a posilují schopnost Evropy získávat výhody plynoucí z globalizace.

Strategickými cíli plánu obnovy jsou:

- Rychlá stimulace poptávky a důvěry spotřebitelů.
- Snížení lidských nákladů hospodářského poklesu a jeho dopadu na nejzranitelnější skupiny. Mnoho zaměstnanců a jejich rodin je zasaženo krizí nebo teprve budou. Mohou být přijata opatření, která jim pomohou vyrovnat se se ztrátou zaměstnání; pomoci vrátit se rychle na trh práce tak, aby nemuseli čelit dlouhodobé nezaměstnanosti.
- Pomoc Evropě, aby se připravila a využila situace, když bude obnoven růst tak, aby evropské hospodářství bylo sladěno s požadavky konkurenceschopnosti a potřebami budoucnosti, jak je uvedeno v Lisabonské strategii pro růst a zaměstnanost. To znamená podporovat provedení nezbytných strukturálních reforem, inovací a vytváření ekonomiky založené na znalostech.
- Urychlení přechodu na nízkouhlíkové hospodářství. Tím bude mít Evropa dobrou pozici pro provádění své strategie pro omezování změny klimatu a podporu energetické bezpečnosti: strategie, která bude stimulovat nové technologie, vytvoří nová pracovní místa spojená s ekologií a nové možnosti na rychle rostoucích světových trzích, bude mít pod kontrolou růst cen a účtů za elektřinu pro občany a podniky a sníží závislost Evropy na zahraniční energii.

Při sledování těchto cílů je Plán evropské hospodářské obnovy zaměřen na:

- Využívání synergií a zabránění nežádoucím účinkům přelévání prostřednictvím koordinovaného opatření.
- Zapojení dostupných politických úrovní, rozpočtových politik, strukturální reformy a reformy finančních trhů a vnějších opatření.

- Zajištění úplné soudržnosti mezi bezprostředními opatřeními a střednědobými a dlouhodobějšími cíli EU.
- Plné zohlednění globální povahy problému a přizpůsobení příspěvku EU globálním reakcím.

Tento Plán evropské hospodářské obnovy navrhuje proticyklickou makroekonomickou reakci na krizi ve formě ambiciózního souboru opatření na podporu reálného hospodářství. Cílem je zabránit hluboké recesi. Plán je zakotven v Paktu o stabilitě a růstu a Lisabonské strategii pro růst a zaměstnanost. Jeho součástí je:

- okamžitý rozpočtový impuls ve výši 200 miliard EUR (1,5 % HDP EU), který se skládá z rozšíření rozpočtu členskými státy o 170 miliard EUR (přibližně 1,2 % HDP EU), a finančních prostředků EU na podporu okamžitých opatření ve výši 30 miliard EUR (přibližně 0,3 % HDP) a
- několik společných prioritních opatření zakotvených v Lisabonské strategii, která jsou současně vytvořena tak, aby bylo možné přizpůsobit naše ekonomiky dlouhodobým výzvám a pokračovat v provádění strukturálních reforem zaměřených na zvyšování potenciálního růstu.

2. PODPORA REÁLNÉHO HOSPODÁŘSTVÍ A POSÍLENÍ DŮVĚRY

Protože ekonomiky všech členských států jsou vysoce integrované, sdílejí jeden vnitřní trh a mnoho společných politik, musí jakákoli reakce kombinovat měnové a úvěrové aspekty, rozpočtovou politiku a opatření v Lisabonské strategii pro růst a zaměstnanost.

2.1. Měnové a úvěrové podmínky

2.1.1. Úloha Evropské centrální banky a ostatních centrálních bank

V současné situaci hraje důležitou úlohu měnová politika. Evropská centrální banka v eurozóně spolu s ostatními centrálními bankami v EU již s ohledem na snížená inflační očekávání ve střednědobém horizontu snížila úrokové sazby. Vyslala signál, že existuje prostor k dalšímu snižování. Evropská centrální banka již prokázala svoji důležitost při stabilizaci trhů prostřednictvím půjček bankám a poskytováním likvidity.

2.1.2. Úloha bank

Příčina problémů v reálném hospodářství leží v nestabilitě finančních trhů. Předpokladem spolehlivého a účinného finančního odvětví je zdravé a rostoucí hospodářství. Stabilizace bankovního systému je proto prvním krokem k zastavení poklesu a podpoře rychlé a udržitelné obnovy. EU musí udržet toto společné úsilí k obnovení stability a důvěry ve finančním odvětví, které je ještě stále křehké, a vytvořit podmínky pro udržitelnou hospodářskou obnovu. Krize ukázala rizika v současné správě finančních trhů, která se stala nebo by se mohla stát v době vážných otřesů reálnými a systematickými. Tempo reforem bude v dalších měsících udrženo s cílem obnovit stabilitu a chránit zájmy evropských občanů a podnikatelů.

Nyní je však zásadní, aby banky převzaly svoji běžnou funkci poskytování likvidity a podpory investic v reálném hospodářství. Členské státy by měly využít velké finanční podpory poskytnuté bankovnímu odvětví a vyzvat banky, aby se vrátily k běžným úvěrovým službám a zajistily, aby centrální snižování úrokových sazeb bylo přeneseno na vypůjčovatele. Komise bude pokračovat v monitorování dopadů přijatých na podporu bankovního odvětví na ekonomiku a hospodářskou soutěž.

2.1.3. Úloha Evropské investiční banky a mezinárodních finančních institucí

Současná krize vyžaduje zesílené intervence ze strany skupiny Evropské investiční banky. Evropská investiční banka zvýší své roční intervence v EU v příštích dvou letech o přibližně 15 miliard EUR. Protože tato zvýšená činnost bude mít podobu půjček, aktiv, záruk a financování sdílení rizik, vytvoří také pozitivní vyrovnaní dodatečných investic ze soukromých zdrojů. Jako celek tento balíček navržený Evropskou investiční bankou pomůže mobilizovat doplňkové soukromé zdroje za účelem podpory dalších investic během příštích dvou let. Aby bylo Evropské investiční bance umožněno zvyšovat své finanční aktivity, měly by členské státy před koncem roku rozhodnout o začlenění rezerv Evropské investiční banky za účelem posílení jejího kapitálového základu na 60 miliard EUR, což poskytne viditelný politický signál trhům a značně zvýší úvěrovou činnost banky. Očekává se, že Evropská banka pro obnovu a rozvoj přispěje k současné úrovni financování v nových členských státech ročně částkou 500 milionů EUR.

2.2. Rozpočtová politika

Obnovení důvěry bude záviset na schopnosti EU stimulovat poptávku využitím rozpočtové politiky v rámci flexibility, jež je součástí obnoveného Paktu o stabilitě a růstu. V současné situaci je rozpočtová politika při stabilizaci ekonomik a udržení poptávky ještě důležitější než jindy.

Pouze prostřednictvím značného stimulujícího balíčku může Evropa čelit očekávanému klesajícímu trendu v poptávce, což bude mít negativní dopad na investice a zaměstnanost. Z tohoto důvodu Komise navrhuje, aby se členské státy dohodly na koordinovaném rozpočtovém stimulačním balíčku, který by měl být včasný, cílený a dočasný a který by měl být okamžitě prováděn.

V kontextu rozpočtů členských států na rok 2009 by tento rozpočtový impuls měl činit 170 miliard EUR, což představuje 1,2 % HDP EU, za účelem vytvoření značného pozitivního a rychlého dopadu na evropské hospodářství a zaměstnanost a měl by doplnit úlohu automatických stabilizátorů. Výdaje a / nebo snižování daní, jež jsou součástí rozpočtového stimulu, by měly být v souladu s flexibilitou uvedenou v Paktu o stabilitě a růstu a měly by posílit strukturální reformy Lisabonské strategie. Tento rozpočtový stimul by měl být dočasný. Členské státy by se měly zavázat k zastavení zhoršování rozpočtové situace a ke stanoveným střednědobým cílům.

Za účelem maximalizace tohoto dopadu by rozpočtové stimuly měly brát v úvahu výchozí situaci každého členského státu. Je zřejmé, že ne všechny členské státy jsou ve stejné pozici. Státy, které využily příznivého období k dosažení udržitelnějších stavů veřejných financí a zlepšení své konkurenceschopnosti, mají nyní větší prostor k jednání. U členských států, zejména mimo eurozónu, které nyní čelí závažným vnějším a vnitřním nerovnováhám, by rozpočtová politika měla být zaměřena na odstranění těchto nerovnováh.

This budgetary stimulus must be well designed and be based on the following principles:

(1) Musí být včasný, dočasný, cílený a koordinovaný

Vnitrostátní rozpočtové stimulační balíčky by zejména měly být:

- *včasné*, tak aby rychle podporovaly hospodářskou aktivitu v období nízké poptávky, protože prodlevy v provádění by mohly mít za následek, že fiskální impulsy budou přicházet pouze v období obnovy;
- *dočasné*, tak aby se zabránilo trvalému zhoršení stavu rozpočtů, což by narušilo udržitelnost a popřípadě vyžadovalo financování prostřednictvím značného zvyšování daní v budoucnu;
- *cílené* směrem ke zdroji ekonomické výzvy (zvyšování nezaměstnanosti, omezování půjček domácnostem a firmám atd. a podpora strukturálních reforem), což maximalizuje stabilizační dopad omezených rozpočtových zdrojů;
- *koordinované*, tak aby se násobil pozitivní dopad a zajistila dlouhodobá rozpočtová udržitelnost.

(2) Měl by kombinovat příjmové a výdajové nástroje.

Obecně platí, že volně použitelné veřejné výdaje mají ve srovnání se snižováním daní silnější pozitivní dopad na poptávku. Důvodem je, že někteří spotřebitelé mohou dávat přednost spoření před výdaji, pokud nebude daňové snižování včas omezeno. S ohledem na různé situace členských států mohou být zvážena tato opatření²:

- *Veřejné výdaje* mají dopad na poptávku krátkodobě. Opatření, která mohou být rychle zavedena a zaměřena na domácnosti, které jsou zvláště postiženy poklesem, pravděpodobně povedou přímo ke spotřebě, tj. dočasnému zvýšení transferů na nezaměstnanost nebo nízkopříjmové domácnosti nebo k dočasnému prodloužení dávek v nezaměstnanosti. Toho může být dosaženo prostřednictvím soustředění veřejných investic v projektech na počátek období, z čehož by mohly těžit malé a střední podniky a mohlo by to podpořit dlouhodobé veřejné politické cíle jako je zlepšení dotování infrastruktury nebo řešení změny.
- *Záruky a příspěvky k úvěrům na kompenzaci neobvykle vysoké rizikové prémie* mohou být účinné zejména v prostředí, kde jsou obecně omezovány úvěry. Mohou pomoci překonat nedostatek krátkodobého provozního kapitálu, což je v současné době problém mnoha společností.
- *Dobře vytvořené finanční pobídky* pro urychlení přizpůsobení našich ekonomik dlouhodobým výzvám, jako je změna klimatu, včetně například pobídek pro energetickou účinnost.

² Obecná doporučení a zvláštní opatření týkající se prioritních oblastí uvedených v tomto dokumentu musí být v souladu s pravidly vnitřního trhu a konkurenceschopnosti, to platí zejména pro státní podporu.

- *Nižší zdanění a sociální příspěvky*: nižší sociální příspěvky placené zaměstnavatelem mohou mít pozitivní dopad na zachování a vytváření pracovních míst a nižší zdanění příjmu může podpořit kupní sílu zejména nízkopříjmových osob.
- *Snižování nepřímých daní* jako dočasné snižování DPH ve všech oblastech může být zavedeno rychle a může dát silný fiskální impuls k podpoře spotřeby.

(3) Měl by být doplněn strukturálními reformami, které podporují poptávku a odolnost

Rozpočtová politika by měla být prováděna v rámci Paktu o stabilitě a růstu tak, aby politice poskytla společný a důvěryhodný rámec. Revize Paktu z roku 2005 umožňuje lepší zohlednění cyklických podmínek při posilování střednědobé a dlouhodobé rozpočtové disciplíny. Výsledný rámec je v příznivých časech náročnější a v méně příznivých časech umožňuje větší flexibilitu. Mimořádné okolnosti kombinující finanční krizi a recesi ospravedlňují koordinované navýšení rozpočtu v EU. U některých členských států to může vést k porušení 3 % referenční hodnoty HDP. Pro členské státy, které mají nadměrný schodek, budou muset být včas přijata nápravná opatření, jež jsou v souladu s hospodářskou obnovou. To je v plném souladu s postupy Paktu o stabilitě a růstu, který zajišťuje, že nadměrné schodky budou včas odstraněny, čímž bude zajištěna dlouhodobá udržitelnost stavu rozpočtů.

Pakt o stabilitě a růstu bude proto prováděn uvaženo, aby byly zajištěny důvěryhodné střednědobé strategie rozpočtové politiky. Členské státy, jež zavádějí procyklická opatření, by měly předložit aktualizovaný program stability a konvergenční program do konce prosince 2008. Tato aktualizace by měla vysvětlit opatření, která budou přijata s cílem zvrátit rozpočtové zhoršení a zajistit dlouhodobou udržitelnost. Komise posoudí rozpočtová stimulační opatření a programy stability a soudržnosti založené na aktualizovaných předpovědích a poskytne návod vhodného postupu, přičemž se bude opírat o tyto cíle:

- zajištění vratnosti opatření zvyšujících krátkodobě schodky;
- zlepšení tvorby rozpočtových politik ve střednědobém období prostřednictvím posílení pravidel vnitrostátních rozpočtů a rámců;
- zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, zejména prostřednictvím reforem omezujících výdaje související se stárnutím populace.

(4) Měl by být doplněn strukturálními reformami, které podporují poptávku a odolnost

Zatímco okamžitý dopad na růst a zaměstnanost musí krátkodobě vycházet z měnových a rozpočtových stimulů, musí komplexní plán obnovy zahrnovat **ambiciózní agendu strukturální reformy**, která je přizpůsobena potřebám jednotlivých členských států a která je vybaví tak, aby z krize vzešly posíleny. Částečně je to způsobeno tím, že některé strukturální reformy mohou také krátkodobě přispět k podpoře celkové poptávky. Navíc, strukturální reformy jsou nezbytné k řešení některých výchozích hlavních příčin současné krize a k posílení schopnosti ekonomiky přizpůsobit své kapacity potřebné k rychlému ozdravení.

Odolné, flexibilní hospodářství pomáhá mírnit nepříznivý dopad hospodářské krize. Lisabonská strategie již posílila základy evropského hospodářství. Vhodně navržené strukturální reformy Lisabonské strategie by mohly být přiměřenou krátkodobou reakcí politiky na krizi, protože posilují hospodářskou odolnost a flexibilitu. Členské státy by měly zvážit tato opatření:

- *Podpora kupní síly spotřebitele prostřednictvím zlepšeného fungování trhu:* politiky, které zlepšují fungování klíčových trhů mohou pomoci udržet poptávku tím, že sníží základní inflaci, a tím podpořit kupní sílu domácností.
- *Řešení bezprostředních problémů konkurenceschopnosti.* V členských zemích s inflací a konkurenčními problémy musí být okamžitě přijata opatření, která posílí vazbu mezi mechanismem pro stanovování mezd a vývojem produktivity.
- *Podpora zaměstnanosti a usnadnění přechodu na trhu práce:* dnešní hlavní výzvou trhu práce je zabránit marnotratnému propouštění v odvětvích, která jsou dočasně postižena krátkodobými narušeními na straně poptávky. Za tímto účelem by mohla pomoci větší flexibilita pracovní doby nebo posílené služby zaměstnanosti.
- *Snížení administrativní zátěže podniků.* Tyto reformy pomohou zvýšit produktivitu a posílit konkurenceschopnost. Opatření, která mohou být rychle prováděna, zahrnují pokračující úsilí za účelem snížení času nutného k založení podniku.

2.3. Akce ve čtyřech prioritních oblastech Lisabonské strategie

S cílem maximalizovat výhody a dosáhnout cílů plánu, jimiž je ochrana občanů a zabránění tomu, aby krize nezpůsobila odklon pozornosti od dlouhodobých zájmů EU a od potřeby investovat do její budoucnosti, by měla existovat úzká vazba mezi fiskálním stimulem a opatřeními ve čtyřech prioritních oblastech Lisabonské strategie (lidé, podniky, infrastruktura a energie, výzkum a inovace), jak je uvedeno v tomto oddíle. Pro splnění tohoto záměru vydá Komise dne 16. prosince 2008, jako součást svého ročního balíčku týkající se Lisabonské strategie, pro každý členský stát jednotlivou zprávu, která bude obsahovat návrhy doporučení.

Chytrou kombinací politik a fondů EU se může dosáhnout spuštění klíčových investic, které EU nasměrují k budoucí udržitelné prosperitě. Důležité je zároveň stanovit stabilní a předvídatelné rámcové podmínky, jimiž by se dosáhlo zvýšení důvěry, usnadnilo by se investování a mohlo se pracovat na méně nákladných řešeních společných problémů. Některé akce navrhované v této části mají za cíl přímo urychlit financování EU a přispět tak ke stimulaci hospodářství fiskálními opatřeními a pomoci členským státům s prováděním jejich politik. Smyslem jiných akcí je zlepšit rámcové podmínky pro budoucí investice, snížit administrativní zátěž a urychlit inovace. Obecně tyto akce tvoří integrovaný balíček – z hlediska rozpočtu by měly zohlednit zásady uvedené v předcházejícím oddílu.

2.3.1. Ochrana zaměstnanosti a podpora podnikání

Nejvyšší prioritou musí být ochrana občanů před nejhoršími dopady finanční krize. Občané jsou těmi prvními, na které krize dopadne, ať už se jedná o dělníky, ženy v domácnosti nebo podnikatele. Do řešení otázek zaměstnanosti a sociálního dopadu finanční krize by členské státy měly aktivně zapojit sociální partnery.

a) Lidé

Zajištění aktivního zapojení partnerů a provádění integrovaných politik zohledňujících flexikuritu a zaměřujících se na aktivační opatření, přeškolení a zvyšování kvalifikace je pro posílení zaměstnatelnosti naprosto nezbytné, zajišťuje rychlé znovuzачlenění propuštěných pracovníků na pracovních trzích a předchází dlouhodobé nezaměstnanosti. V této souvislosti bude rovněž nutné zaručit odpovídající sociální ochranu, která by pobízela k práci a zároveň udržovala kupní sílu.

1. Zahájení rozsáhlé evropské iniciativy na podporu zaměstnanosti

a) Komise navrhuje zjednodušit kritéria pro poskytování podpory z Evropského sociálního fondu a zvýšit výplatu záloh určených na začátek roku 2009, aby členské státy měly dříve přístup k částce ve výši až 1,8 miliard EUR, a to z těchto důvodů:

- aby v rámci strategií flexikurity rychle **posílily aktivační režimy**, především u pracovníků s nízkou kvalifikací, a to pomocí personalizovaného poradenství, intenzivních školení pracovníků či jejich rekvalifikace, učňovského vzdělávání, dotovaného zaměstnávání a grantů pro osoby samostatně výdělečně činné a začínající podniky.
- aby změnilly své programy tak, aby svou **podporu zaměřovaly na ty nejzranitelnější subjekty** a aby se v případě potřeby rozhodly pro plné financování projektů během tohoto období z rozpočtu Společenství.
- aby lépe sledovaly stávající a předpokládanou nabídku volných míst a **rozvojem dovedností** a jejich zvyšováním na ni **lépe reagovaly**; toto bude prováděno v úzké spolupráci se sociálními partnery, úřady práce a univerzitami.

Komise navrhuje, aby se ve spolupráci s členskými státy upravil plán výdajů z Evropského sociálního fondu s cílem zajistit zohlednění bezprostředních priorit.

b) Komise rovněž navrhne přepracování pravidel pro **Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci**, aby byla schopná rychleji zakročit v klíčových odvětvích, a to buď spolufinancováním školení a pracovního umístění těch, kteří byli propuštěni, nebo pro udržení kvalifikované pracovní síly, která bude potřeba, jakmile se hospodářství začne vzmáhat. V souvislosti s prováděním upravených pravidel Komise přehodnotí rozpočtové prostředky, které jsou pro tento fond k dispozici.

2. Vytvoření pracovní poptávky

- Členské státy by měly zvážit **snížení poplatků sociálního zabezpečení u nižších příjmových kategorií s cílem zlepšit zaměstnatelnost pracovníků s nižší kvalifikací**. Členské státy by měly rovněž zvážit zavedení inovativních řešení (např. poukázek na služby domácí péče a péče o dítě, dočasné dotace pro nábor pracovníků ze skupin zranitelných osob), která jsou již v některých částech Unie úspěšně praktikována.
- Rada by měla před svým jarním zasedáním v roce 2009 přijmout navrhovanou směrnici, na jejímž základě by se natrvalo **snížily sazby DPH ze služeb s vysokým podílem lidské práce**.

b) Podniky

Předpokladem pro investice, růst a tvorbu pracovních míst v soukromém sektoru je dostatečný, cenově dostupný přístup k finančním zdrojům. Členské státy musí využít svého vlivu, který mají na základě poskytování objemné finanční podpory bankovnímu sektoru, aby zajistily, že dané banky začnou opět poskytovat úvěry jako dříve. Pro podporu malých a středních podniků musí EU a členské státy učinit rychlá opatření, aby se zásadně snížila administrativní zátěž pro tyto podniky a mikropodniky, a to především zrychleným projednáváním souvisejících návrhů Komise. Z tohoto důvodu by měl být rovněž co nejdříve přijat akt o drobném podnikání.

Pravidla EU v oblasti státní podpory dávají členským státům široké možnosti poskytovat finanční podporu podnikům, regionům a pracovníkům či nezaměstnaným a stimulovat poptávku. Tato pravidla zároveň zaručují prostor s rovnými podmínkami, čímž zajišťují, že státní podpora je využívána na podporu cílů EU, k nimž patří výzkum a vývoj, inovace, informační a komunikační technologie, doprava a energetická účinnost, a že se nepatříčně nenarušuje hospodářská soutěž tím, že se upřednostňují určité podniky a odvětví. V současné výjimečné situaci je hlavní obavou podniků dostupnost finančních zdrojů. Komise proto vypracuje dočasné pokyny umožňující poskytovat státní podporu na půjčky (viz níže).

3. Lepší dostupnost finančních zdrojů pro podniky

- **Evropská investiční banka** (dále „EIB“) **sestavila balíček ve výši 30 miliard EUR na úvěry malým a středním podnikům, což představuje zvýšení o 10 miliard EUR** v porovnání s běžným objemem půjček EIB v tomto odvětví.
- EIB rovněž zvýší prostředky na půjčky **středně velkým společnostem**, které jsou klíčovým odvětvím hospodářství EU, a to o 1 miliardu EUR za rok. EIB dále postoupí dodatečnou 1 miliardu EUR Evropskému investičnímu fondu (dále „EIF“) na mezaninový finanční nástroj.
- Komise připraví **balíček zjednodušujících opatření**, kterým by se měly **urychlit rozhodovací procesy při poskytování státní podpory**. Veškerá státní podpora by měla být poskytována prostřednictvím horizontálních režimů určených na propagaci lisabonských cílů, především výzkumu, inovací, odborné přípravy, ochrany životního prostředí a zejména čistých technologií a energetické účinnosti. Komise **dočasně zplnomocní členské státy k tomu, aby podnikům zjednodušily přístup k finančním zdrojům** prostřednictvím dotovaných záruk a úvěrových dotací do výrobků, které přesahují úroveň norem EU v oblasti životního prostředí³.

4. Snížení administrativní zátěže a podpora podnikání

Na základě aktu o drobném podnikání a s cílem podstatně **snížit administrativní zátěž**

³

Toho se dosáhne zvýšením současného povolené mezní částky (safe-harbour threshold) pro rizikový kapitál ze 1,5 milionu EUR na 2,5 milionu EUR povolením, za určitých podmínek a dodržení maximálních hodnot, a) poskytnout podporu na záruky pro půjčky určitým podnikům, které mají potíže úvěry získat; a b) poskytnout podporu do výše 50 % (u malých a středních podniků) a do výše 25 % (u velkých společností) referenční sazby, a to u investičních úvěrů na výrobu produktů, které předčasně plní či přesahují nové normy Společenství, které zvyšují úroveň ochrany životního prostředí a nejsou prozatím v účinnosti.

pro podniky, zvýšit jejich finanční toky a napomoci tomu, aby se více lidí stalo podnikateli, by Evropská unie a členské státy měly:

- zajistit, aby bylo možné **založit podnik** kdekoliv EU během tří dnů a s nulovými náklady a aby mohly být formální požadavky na nábor prvního zaměstnance vyřízeny prostřednictvím jednoho kontaktního místa;
- zrušit pro **mikropodniky** požadavek předkládání výroční zprávy (odhadované úspory by pro tyto podniky představovaly ročně 7 miliard EUR) a omezit požadavky na základní jmění evropské soukromé společnosti na jedno euro;
- urychlit přijetí návrhu statutu **evropské soukromé společnosti**, aby se tak již od začátku roku 2009 malým a středním podnikům ulehčilo vykonávání přeshraniční obchodní činnosti a umožnilo se jim fungovat na základě jednotného souboru pravidel pro obchodní společnosti v celé EU;
- zajistit, aby veřejné orgány **hradily faktury**, i od malých a středních podniků, za dodávky a služby do jednoho měsíce, čímž by se snížily problémy s likviditou, a aby akceptovaly způsob elektronické fakturace jako ekvivalent fakturace klasické (což by mohlo snížit náklady až o 18 miliard EUR); měla by se rovněž vyrovnat jakákoli zpoždění plateb způsobená veřejnými institucemi;
- snížit poplatky za **patentové přihlášky** a za spravování patentu až o 75 % a o polovinu omezit náklady na obchodní značku EU.

2.3.2 Pokračování s investicemi v budoucnu

Jsme svědky počátku velkého strukturálního posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství. To představuje pro EU příležitost, díky níž se vytvoří nové podniky, nová průmyslová odvětví a miliony nových, dobře placených pracovních míst. Zúčastnit se musí všechna odvětví – například na základě nedávného rozhodnutí o kontrole stavu společné zemědělské politiky se přidělily na závazky 3 miliardy EUR, a to konkrétně na investice do rozvoje venkova bez negativního dopadu na životní prostředí. Právě zde může krátkodobá akce přinést Unii okamžité a trvalé pozitivní výsledky. Ke zvýšení investic Komise objasní právní rámec partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem a zaměří se na hlavní investice do infrastruktury a výzkumu s cílem zjednodušit tento smíšený způsob financování.

c) Infrastruktura a energie

Maximalizaci výhod a minimalizaci nákladů lze řešit tím, že se zaměříme na příležitosti jak zvýšit energetickou účinnost, například u budov, osvětlení, chladících a topících systémů, i u jiných technologií, jako jsou vozidla a stroje. V krátkodobém horizontu mohou být dosaženy významné pozitivní výsledky u domácností i podniků.

Evropa zároveň potřebuje zrychlit své investice do infrastruktury, zvláště do ekologických typů dopravy, které jsou součástí transevropských sítí (TREN), vysokorychlostních sítí IKT a energetických propojení, jakož i do celoevropské infrastruktury výzkumu. Takovéto zrychlení investic do infrastruktury nejen zmírní dopad krize na stavebnictví, u něhož dochází ve většině členských zemí k prudkému poklesu, ale zároveň posílí dlouhodobě udržitelný růstový potenciál Evropy. Několik významných transevropských projektů, především v energetice, by

napomohlo zvýšit energetické zabezpečení EU a napojit na evropskou elektrickou síť více členských států.

5. Zvýšení investic do modernizace evropské infrastruktury

- Přinejmenším v posledních dvou letech se z **rozpočtu EU** pravděpodobně nevydají veškeré prostředky, které jsou ve finančním rámci stanoveny. Z tohoto důvodu Komise navrhuje, aby se v letech 2009 a 2010 uvolnila dodatečná částka **5 miliard EUR na projekty transevropského energetického propojení a širokopásmové infrastruktury**. K realizaci tohoto záměru se bude muset Rada a Evropský parlament dohodnout na změně finančního rámce, avšak nepřekročit hranice současného rozpočtu.
- S finanční částkou přes 347 miliard EUR na období 2007–2013 představuje politika soudržnosti významnou podporu veřejných investic členských států a regionů. Existuje tu však riziko, že tlak na národní rozpočty zpomalí tempo plánovaného investování. Pro okamžité posílení hospodářství **by mělo být provádění strukturálních fondů zrychleno**. Za tímto účelem:
 - Komise navrhne zvýšit předběžné financování programů s cílem dát v roce 2009 k dispozici až 4,5 miliard EUR dříve;
 - by členské státy měly využít dostupné pružnosti k tomu, aby urychlily financování projektů posílením částí, která je financována Společenstvím;
 - Komise navrhne několik dalších opatření určených na urychlení realizace větších investičních projektů, aby se usnadnilo využívání fondů na finanční inženýrství, zjednodušilo nakládání se zálohami vyplacenými příjemcům státní podpory a rozšířily se u všech fondů možnosti způsobilých výdajů na paušálním základě.

Komise zdůrazňuje, že je potřeba tyto návrhy přijmout rychle.

- Do konce března roku 2009 Komise zahájí nabídkové řízení v hodnotě 500 milionů EUR na **transevropské dopravní projekty (TEN-T)**, kde by tyto finanční prostředky způsobily zahájení stavební činnosti před koncem roku 2009. Tím by se dříve využily stávající finanční prostředky, které by byly přerozděleny do střednědobého přezkumu víceletého programu pro TEN-T v roce 2010;
- **EIB** současně **významně zvýší své financování** problematiky změny klimatu, energetického zabezpečení a investic do infrastruktury až na 6 miliard EUR ročně, přičemž rovněž urychlí provádění svých dvou inovativních finančních nástrojů, které vyvinula společně s Komisí, tj. finanční nástroj pro sdílení rizik na podporu výzkumu a vývoje a nástroj pro úvěrové záruky pro projekty TEN-T ke stimulaci vyšší účasti soukromého sektoru;
- **Evropská banka pro obnovu a rozvoj více než zdvojnásobí své úsilí o dosažení energetické účinnosti, zmírnění změny klimatu, financování obcí a jiných služeb infrastruktury**. To by mohlo s pomocí mobilizace zdrojů soukromého sektoru vést k investicím do výše 5 miliard EUR.

6. Zlepšení energetické účinnosti v budovách

Společnou akcí by členské státy a orgány EU měly přijmout okamžitá opatření na zlepšení energetické účinnosti obytných a veřejných budov a propagovat rychlé zavádění ekologických produktů:

- členské státy by si měly stanovit soubor náročných cílů, jejichž dosažením by se zajistilo, že veřejné budovy a soukromé i sociální ubytovací zařízení splňují nejvyšší evropské normy na **energetickou účinnost**, a dále by je měly pravidelně podrobit zkouškám ohledně prověření jejich energetičnosti. Ke snadnějšímu dosažení vnitrostátních cílů by měly členské státy zvážit zavedení nižší daně z nemovitostí u budov, které energii spoří. Komise nedávno předložila návrhy⁴ na rozsáhlou modernizaci energetické výkonnosti budov a vyzývá Radu a Parlament, aby přijetí tohoto návrhu považovaly za svou prioritu;
- členské státy by kromě toho měly **přepracovat** své operační **programy strukturálních fondů** tak, aby věnovaly větší pozornost investic do energetické účinnosti, a rovněž financování sociálního bydlení. K rozšíření možností Komise navrhuje pozměnit nařízení o strukturálních fondech, aby tak svůj krok podpořila, a zdůrazňuje potřebu na rychlé přijetí uvedených změn;
- Komise bude spolupracovat s EIB a několika národními bankami pro rozvoj na zřízení **Fondů pro energii, změnu klimatu a infrastrukturu 2020**, který bude financovat kapitálové a kvazikapitálové projekty;
- Komise vyzývá členské státy a průmysl, aby neprodleně vyvinuly **inovativní modely financování** například tam, kde jsou přestavby financovány během několika let na základě splátek, založených na úsporách výdajů za elektřinu.

7. Podpora rychlého zavedení ekologických produktů

- Komise navrhne **snížené sazby DPH na ekologické výrobky a služby**, čímž by se **mělo dosáhnout především zlepšení energetické účinnosti budov**. Podporuje členské státy, aby spotřebitelům poskytovaly další podněty ke stimulaci poptávky po ekologicky šetrných výrobcích.
- Členské státy by kromě toho měly rychle **dostát požadavkům týkajících se ochrany životního prostředí** u externích dodavatelů elektrické energie, spotřeby elektrické energie v pohotovostním režimu či ve vypnutém stavu, u set-top boxů a fluorescentních zářivek.
- Komise urychleně sestaví opatření pro **ostatní výrobky, které disponují velmi vysokým potenciálem, co se úspor energie týče**, např. u televizorů, domácího osvětlení, lednic a mrazících boxů, praček, boilerů a klimatizací.

⁴ KOM(2008) 755, 13.11.2008.

d) Výzkum a inovace

Finanční krize a následné omezení jak veřejných, tak soukromých finančních zdrojů mohou někoho svádět ke zpoždování nebo podstatnému snižování plánovaných investic do VaV a do vzdělávání, k čemuž došlo již v minulosti, kdy Evropa čelila hospodářskému propadu. S postupem času se ukázalo, že tato rozhodnutí zásadně poškozují kapitál a odborné znalosti, což má velmi negativní dopad na evropský růst a vyhlídky na zaměstnání ve střednědobém až dlouhodobém horizontu. Existují však příklady zemí, v Evropě i mimo ni, které i při hospodářských obtížích prozíravě zvýšily výdaje na VaV a na vzdělávání, čímž si vytvořily základ pro silné postavení v oblasti inovací.

8. Zvýšit investice do VaV, inovací a vzdělávání

Členské státy a soukromý sektor by měly zvýšit plánované investice do vzdělávání a do VaV (v souladu s **jejich vnitrostátními cíli pro oblast VaV**) tak, aby stimulovaly růst a produktivitu. Rovněž by měly zvážit způsoby, jak **zvýšit investice soukromého sektoru do VaV**, například poskytováním daňových pobídek, grantů a/nebo dotací. Členské státy by měly nadále investovat do vzdělávání, aby zvyšovaly jeho kvalitu.

9. Vývoj čistých technologií pro automobily a stavby

Aby **podpořila inovace ve výrobě, zejména ve stavebnictví a v automobilovém průmyslu**, které v současné době čelí v důsledku krize propadu poptávky a které rovněž musejí reagovat na významné výzvy související s přechodem na ekologické hospodářství, Komise navrhuje zahájit **3 významná partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem**:

- **V automobilovém odvětví jde o iniciativu „evropská zelená auta“**, která zahrnuje výzkum široké škály technologií a inteligentní energetickou infrastrukturu, jež jsou nezbytné k dosažení průlomového výsledku ve využívání obnovitelných a neznečišťujících zdrojů energie, v bezpečnosti a plynulosti dopravy. Partnerství by bylo financováno Společenstvím, EIB, průmyslovými podniky a z příspěvků členských států, a to prostřednictvím kombinovaného finančního rámce v minimální výši 5 miliard EUR. EIB by v této souvislosti poskytla výrobcům automobilů a jejich dodavatelům nákladově zdůvodněné půjčky na financování inovací, především technologií, které zdokonalují bezpečnost automobilů a jejich vliv na životní prostředí, jako jsou např. elektromobily. Do iniciativy by měla být zahrnuta i opatření na straně poptávky, jako je např. snížení poplatků za registraci a silničních daní členskými státy pro vozidla s nižšími emisemi nebo snahy o sešrotování starých aut. Komise bude navíc podporovat rozvoj sítě regionálních a místních orgánů pro veřejné zakázky, v rámci níž bude možné spojit poptávku po čistých autobusech a dalších dopravních prostředcích tak, aby se urychlila realizace iniciativy CARS21.
- **V odvětví stavebnictví jde o iniciativu „evropské energeticky účinnější budovy“**, jejímž cílem je podporovat zelené technologie a vývoj energeticky účinnějších systémů a materiálů v nových a rekonstruovaných budovách s cílem zásadně snížit jejich energetickou spotřebu a emise CO₂⁵. Iniciativa by měla mít významný právní a normalizační prvek a měla se týkat i sítě regionálních a místních orgánů pro veřejné

⁵ V současné době budovy představují 40 % spotřeby energie.

zakázky. Výše obálky pro toto partnerství se odhaduje na 1 miliardu EUR. Iniciativu budou podporovat specifická opatření navržená v rámci opatření 5 a 6 o infrastruktuře a energetické účinnosti.

- **Zvýšit využívání technologií ve výrobě, iniciativa „továrny budoucnosti“:** jejím cílem je napomoci výrobcům ve všech odvětvích průmyslu v EU, především malým a středním podnikům, přizpůsobit se celosvětovým konkurenčním tlakům tím, že se zdokonalí technologický základ výroby v EU cestou vývoje a integrace základních technologií budoucnosti, jako jsou např. inženýrské technologie pro přizpůsobivé stroje a průmyslové postupy, IKT a pokročilé materiály. Výše finančního rámce určeného na toto opatření se odhaduje na 1,2 miliardy EUR.

10. Vysokorychlostní internet pro všechny

Spojení prostřednictvím vysokorychlostního internetu podporují rychlé šíření technologií, jež následně vytváří poptávku po inovačních výrobcích a službách. Vybavit Evropu touto moderní infrastrukturou má stejný význam, jaký měla v 19. století stavba železnic. K potvrzení evropského prvenství v pevných a bezdrátových komunikacích a ke zrychlení vývoje služeb s vysokou přidanou hodnotou by Komise a členské státy měly spolupracovat se zúčastněnými subjekty na vytvoření **strategie pro vysokorychlostní internet**, aby se zrychlilo zkvalitňování a rozšiřování sítí. Strategie bude podporována z veřejných prostředků a jejím cílem bude poskytnout přístup k širokopásmovému internetu i v oblastech s nízkou obslužností a vysokými náklady, kde trh řádně nefunguje. Cílem by mělo být dosažení 100% pokrytí vysokorychlostním internetem do roku 2010. Také s ohledem na aktualizaci výkonu stávajících sítí by členské státy měly navíc podpořit návrh Komise uvolnit spektrum pro bezdrátový širokopásmový internet. Komise využije finanční prostředky uvedené v opatření 5 a poskytne dodatečnou 1 miliardu EUR na investice do těchto sítí pro období 2009/2010.

3. SNAHA O DOSAŽENÍ GLOBÁLNÍCH ŘEŠENÍ

Výzvy, kterým EU v současné době čelí, jsou součástí globálních makroekonomických výzev, na něž poukázala nedávná vrcholná schůzka o finančních trzích a celosvětovém hospodářství konaná ve Washingtonu. Tímto plánem evropské hospodářské obnovy se bude EU mimo jiné podílet na užší mezinárodní makroekonomické spolupráci, včetně spolupráce s transformujícími se zeměmi, která byla navržena k obnově růstu, k zamezení negativních dopadů krize a k podpoře rozvojových zemí. V posledních desetiletích EU značně využívala přeshraniční toky kapitálu a obchodu s rozvinutými zeměmi a stále častěji i s rozvíjejícími se ekonomikami. Finanční krize právě ukázala, jak se svět vzájemně propojil. Rozsah ztráty důvěry v jedné části světa a rychlost, s jakou taková ztráta důvěry ovlivnila finanční trhy a přenesla se na reálnou ekonomiku v celém světě, představují oprávněný důvod k obavám. V současném světě představuje otřes způsobený na jednom systémově významném finančním trhu celosvětový problém a je třeba na něj náležitě reagovat. Klíčová součást jakékoli koordinované reakce EU na hospodářský propad proto bude muset představovat větší zapojení našich mezinárodních partnerů a mezinárodních organizací, spolupráci při reakci na domácí i zahraniční výzvy, včetně výzev v rozvojových zemích, které budou mezi nejvíce zasaženými zeměmi.

Zachování akceschopnosti světového obchodu

Evropská obnova závisí na schopnosti našich společností maximálně využívat možnosti, které nabízejí globální trhy. Návrat Evropy k trvalému růstu bude rovněž záležet na jejích schopnostech vyvážet. Udržování otevřených obchodních vazeb a investičních příležitostí také představuje nejlepší způsob omezení celosvětového dopadu krize, protože celosvětová obnova bude z velké části záviset na trvale udržitelné hospodářské výkonnosti transformujících se a rozvojových ekonomik.

Musíme proto dostát svému závazku otevřít trhy na celém světě, ponechat náš vlastní trh co nejotevřenější a trvat na tom, aby třetí země činily totéž, zejména pokud jde o dodržování pravidel WTO. K dosažení tohoto cíle by Evropa měla přijmout obnovená opatření, v jejichž rámci:

- Dosáhne včasného schválení **dohody o světovém obchodu** v rámci jednání kola Světové obchodní organizace (WTO) z Doha. Komise poté, co na vrcholné schůzce konané dne 15. listopadu ve Washingtonu přijala obnovený závazek, neprodleně, spolu s klíčovými partnery WTO, zintenzívnila úsilí o dosažení dohody o podmínkách do konce roku. Z úspěšného kola jednání vyplyne silný krátkodobý signál ohledně důvěry v nový světový hospodářský řád. S postupem času přinese pro spotřebitele a podnikatele na celém světě výhody v podobě nižších cen tím, že se sníží přetrvávající vysoké tarify na trzích klíčových partnerů.
- Bude nadále podporovat hospodářskou a sociální konsolidaci kandidátských zemí a zemí **západního Balkánu** ve společném zájmu EU a regionu. Komise za tímto účelem poskytne 120 milionů EUR v rámci balíčku „reakce na krizi“, na nějž bude navázána částka 500 milionů EUR v půjčkách od mezinárodních finančních institucí.
- **Vytvoří** ve svém sousedství **sít' důkladných a komplexních dohod o volném obchodu**, jakožto krok k integrovanějšímu regionálnímu trhu. EU může prostřednictvím své politiky sousedství navázat na Unii pro Středomoří a na své plány o novém východním partnerství.
- Zintenzívní úsilí při zajišťování nových a ambiciózních **dohod o volném obchodu** s dalšími obchodními partnery.
- S novou administrativou Spojených států naváže úzký pracovní vztah, a to i prostřednictvím **Transatlantické hospodářské rady**. Účinnější právní spolupráci by bylo možné také navázat s dalšími klíčovými průmyslovými zeměmi, např. Kanadou a Japonskem.
- Bude nadále pokračovat v **dialogu s klíčovými bilaterálními partnery**, jako jsou Čína, Indie, Brazílie a Rusko, a využije je k reakci na problémy v oblasti zadávání veřejných zakázek, hospodářské soutěže a práv duševního vlastnictví.

Řešení problému změny klimatu

Ke krizi dochází v předvečer zásadního strukturálního přechodu na nízkouhlíkové hospodářství. Cíl spočívající v boji proti změnám klimatu lze spojit se zásadními a novými hospodářskými příležitostmi vyvíjet nové technologie a vytvářet pracovní místa a posilovat energetickou bezpečnost.

Dohoda uzavřená na prosincovém zasedání Evropské rady a s Evropským parlamentem, týkající se interní strategie EU v oblasti změn klimatu, posílí vedoucí úlohu, kterou EU musí plnit proto, aby byla na konferenci UNFCCC v Kodani na konci roku 2009 uzavřena ambiciózní mezinárodní dohoda o změnách klimatu.

Podpora rozvojových zemí

Současná krize zhorší stávající tlaky na rozvojové země, které se s nimi velmi často obtížně vyrovnávají. Proto je důležité, aby EU i ostatní dodržovaly své závazky při dosahování rozvojových cílů tisíciletí. Může být také zapotřebí, aby rozvinuté země a regiony, jako jsou země EU, přišly s novými, flexibilními a inovačními nástroji, které rozvojovým zemím pomohou čelit rychlému dopadu krize, jako je např. stávající nástroj EU pro potravinovou pomoc.

Poskytovat i nadále pomoc reformujícím se a rozvojovým zemím na cestě k trvale udržitelnému růstu je zejména důležité v rámci příprav na Mezinárodní konferenci o financování rozvoje, která se uskuteční ve dnech 29. listopadu až 2. prosince v Doha. EU, která byla i v roce 2007 největším dárce v rámci zámořské rozvojové pomoci, na tomto jednání znovu potvrdí své závazky dosáhnout cíle, že zámořská rozvojová pomoc bude do roku 2010 představovat 0,56 % HDP, a do roku 2015 celkem 0,7 % HDP. Vyzve také ostatní dárce, aby pokračovali ve snaze dosáhnout těchto cílů.

Podpora trvale udržitelného rozvoje, mimo jiné prostřednictvím plnění cílů zámořské rozvojové pomoci a rozvojových cílů tisíciletí, ale také prostřednictvím řešení celkových úkolů v oblasti veřejné správy, má mnohem větší význam při hospodářské krizi. Sdílení výhod vyplývajících z trvale udržitelného růstu, řešení problému změny klimatu, energetická bezpečnost a zajišťování potravin a řádná správa představují vzájemně propojené výzvy a mezinárodní finanční instituce, jakož i další mezinárodní subjekty, plní v řešení těchto výzev významnou úlohu.

4. ZÁVĚRY

Je zřejmé, že EU bude v nadcházejících měsících procházet obtížným obdobím, protože účinky světového a evropského hospodářského zpomalení vyvíjejí tlak na pracovní místa a na poptávku. Členské státy a evropské orgány však mohou společně přijmout opatření k tomu, aby se navrátila důvěra spotřebitelů a podniků, znovu zahájilo úvěrování a stimulovaly investice do našich hospodářství, vytvářela pracovní místa a aby se pomohlo nezaměstnaným najít práci. **Plán evropské hospodářské obnovy**, který je obsahem tohoto sdělení, má představovat základ pro rychlou dohodu mezi členskými státy tak, aby se evropské hospodářství znovu rozvíjelo.

Evropská komise vyzývá Evropský parlament, aby plně podpořil tento Plán evropské hospodářské obnovy.

Vyzývá také hlavy států a vlád, aby na svém zasedání ve dnech 11. a 12. prosince:

- (1) Podpořily tento Plán evropské hospodářské obnovy.
- (2) Požádaly Evropskou komisi a Radu, aby společně zajistily, že opatření jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU dosáhnou alespoň 1,5 % HDP.

- (3) Zajistily, že aktualizované programy stability a konvergenční programy, včetně neplánovaných vnitrostátních opatření, budou posuzovány podle postupů vyplývajících z Paktu o stabilitě a růstu a za současného využití flexibility, kterou nabízí.
- (4) Podpořily 10 opatření navržených v Plánu evropské hospodářské obnovy; vyzvaly Radu a Parlament, aby zrychlily jakékoli legislativní činnosti, které jsou zapotřebí k provádění těchto opatření.
- (5) Souhlasily s tím, že na základě příspěvku o pokroku dosaženém při provádění plánu, který Komise poskytne před zasedáním Rady na jaře 2009, označí jakékoli další opatření, jehož provedení bude na úrovni EU i členských států nezbytné ke stimulaci obnovy.
- (6) Nadále úzce spolupracovaly s mezinárodními partnery při provádění globálních řešení určených k posílení světové řádné správy a k podpoře hospodářské obnovy.